

VIRALLISEN RASA-ARVON VARJOSSA – TAIDE&DESIGN (FINNISH)

VIRALLISEN TASA-ARVON VARJOSSA

NAISET KIINAN TAIDEMAAILMASSA

TEKSTI: KATRIINA KILJÄ

ROYCE LEE, POARY MYSTERY, PAPERIDEKALIS, © IFA GALLERY, SHANGHAI

Vaikka kinalaisella nykytaiteella menee lujaa, naistentaiteilijoiden asema Kiinassa on heikko. Naisten taide on ristiriidassa feministisen taiteen ja virallisen tasa-arvopoliitikan kanssa. Traditioiden murtaminen vaatii rohkeutta.

Shanghai syyskuu 2010. Hiljainen, stuka-dun galleriansa kähisee: feministisen taiteen yhtä näytely on juuri avattu. Seuraavana päivänä gallerian ovi käy jälleen. Kymmenen viikantietä marssi sisään ja vaatii kahden taiteilijan teoksa pois etteivät näytelyä. Tyhjän seinän vierä on väkivi. Kiinan avastumisenä huolimatta taiteilij ei vielä kukaan saa vapaasti esittää tulkintojaan yhteiskunnan tilasta.

Kiinan taidemaailmassa naiseuteen kytketty kaksi isoa ongelmia: naiset taiteilijoiden luono asema miespuolisin kollegoihin verrattuna sekä ristiriitainen feministisen taiteen ja virallisen tasa-arvopoliitikan välillä. Ongelmista ensimmäinen luontuu perinteisestä epä-tasa-arvoista sukupuolien välillä ja toinen, absurdi kyllä, virallisesta tasa-arvoista sukupuolten välillä. Tradition ja politiikan varjossa muihin muurahaispeijota rokaistessaan taiteilijat ja galleriat ottavat tietoisesti riskin.

Konfutselaisen perinteen henki

Kiinalailla naiseuteen liittyy elämänsä hyvin. Puolet taidetieteiden opiskelijoista on naisia, mutta museojohdajista, kuraattoreista, kriitikoista ja myyjistä taiteilijoihin vain pieni vähemmistö. Menestyneet naiset taiteilijat voi laskea kahden käden varmillä. Heidän äänensä ei kuulu, he eivät saajulkisuutta. Heidät on tunnettu marginaalissa.

Kiinalainen nykytaide on 1980-luvun lopulta lähtien saanut paljon huomiota kansainvälisissä näyttelyissä, mutta huomio on kohdistunut miehistä taiteilijoihin. Naisten osuus näyttelyihin valituista taiteilijoista on ollut surkean pieni tai täysin olematon. Kotimaailla markkinoilla naisten asema ei ole juuri parempi. Tulorekordit mies- ja naisten taiteilijoiden välillä ovat suuret. Kiinalainen taidelähteenä on patriarkaaliseen naiseuteen ohittanut naiset lähtyneen.

Naisten taiteilijat ovat vasta nyt tulossa näkyviksi. Viivästys johtuu osittain markkinoiden ennakkoluuloista, osittain sosiaalisen tradition tavasta määrittää naiset ja heidän taiteensa.

Salongista sukupuolettomuuteen

Kiinan feodalismin aikana taiteiden harrastaminen oli miesten etuoikeus. Kaikki merkittävät taiteilijat olivat miehiä. Vain naisilla, joiden varauksia taiden taidetta ei ollut, oli mahdollisuus harrastaa taidetta. Tytöille taide oli keino tappaa aikaa, hirttautua viihtymään miehiä. Taiteellisuutta ei pidetty naisellisuuden hyveinä. Sishuononin luokitut naiset maisat olivat lähinnä sitä, mitä he ympäröivät: naiset kukkia ja huoneensa avoimen naisten ja lasten elämä. Teos arvostettiin hyväksi, jos se "hajautti" naisen feminiinistä luonnetta miehen silmiin" tai näytti miehen maisamaisa. Taidetehtäviä **Lao Wenin** mukaan samat arvoitukset ovat käytössä vielä tänäkin.

1910–1910-luvulla vain harva nainen pystyi osallistumaan ajan taidelähteen ja vielä harvempi pääsi opiskelamaan kansainvälisissä taiteissa. Naiset, jotka oppivat modernia länsimaista taidetta, musiikkia, salongitaiteelle ominaisia aiheita, kuten kukkia ja muotokuvia.

Kommunistien vallankumouksen sanotaan vapauttaneen kiinalaisen naisen. Naiset kenties vapautuivatkin kotinsa sisäpuolella, mutta vain astuakseen yhteiskuntaan, joka oli – ja on edelleen – miesten hallitsemassa. Vallankumouksen naisilla ei ollut esikuvia, joihin tutustua. Ei ollut esimerkiksi naisellista naiseutta, joka ei ollut tasavertaisena miehen rinnalla ja "kannatteli puolta taivasta", kuten **Mao** julisti. Malli oli siis otettava miehiltä, aikomuksena ja käytöstä myöten. Uusi-aatoli riitunut vämmettyä naiseuden merkki. Nainen taiteella oli sama luonne: se oli vallankumouksellista ja estettävää miehiltä.

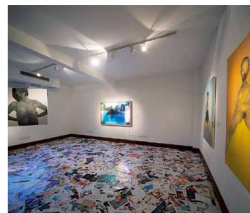

LIHO DASHA VÄHÄINTÄLLÄITTO POLICE AND HER -NÄYTTELYSSÄ, © IFA GALLERY, SHANGHAI

TANG HUIHONGIN JA SHAO YIN VALOKUVA POLICE AND HER -NÄYTTELYSSÄ IFA GALLERIASSA SHANGHAISSA KESÄKUUN 2010, © IFA GALLERY, SHANGHAI

FAN JIUNGHONG, ZHANG HUIHONGIN JA SHAO YIN VALOKUVA POLICE AND HER -NÄYTTELYSSÄ, © IFA GALLERY, SHANGHAI

Uusi perspektiivi, vanhat ongelmat

1990-luvulla illestehtyvä enemmän merkittävät taiteilijoiden muutokset. Taiteilija **Zhou Siqiong** (1959–1996) oli ensimmäisiä naisia, jotka kiinnittivät toisiaan huomiota kiinalaisen naisen kohtaloon feministisessä näkökulmasta. Feministien uhrien rinnalle tuli naisen maailman ja sen merkityksen tutkimista.

Vuodetuhannen loppu näki kiinalaisen feministien taiteen nousun. Taiteilijoiden suurempi tietoisuus naisten asioista ja heidän asioiden elämästä avoista alkoi näkyä tuotannossa. Taiteilijat alkoivat ilmaista itseään vahvasti, vaikuttain hyvin henkilökohtaisesti luonnalla teoksia, jotka ei lähdesi adotto omiin taitoihin. Alustomaalaukset, vuoravetokset, liitellut sukupuolielämet ja kokohengut olivat linestä elementtejä.

Taidekritiikko **lia Fangzhou** mukaan 1990-luvun naistaitelijoiden työt olivat hyvin kausiaan siitä stereotyyppisen feministisistä tyistä, joka vähän perinteisen naistaitelijoiden työtä. Nyt naisten näkökulmat olivat uuttikie, heidän tosiaan oli enemmän kiistettä ja metodia kuin ennen, mutta teokset pyritti edelleen esittämään naisten tekemisiä.

Kiinalaiset naistaitelijat alkoivat olla tietoisia siitä, mikä feminimi tarkoittaa. He ketselivät maailmaa perspektiivistä, joka oli aiempien sukupuoliem naistaitelijoiden mahdoton. Kuraattori **Jiang Mei** muistuttaa kritiso, että kiinalaisen feministien taide 1990-luvulla oli laontenemaisesti yksityisen tilan ja itseen kehittämisen leimaama. Naiset harvoin osallistivat keskustelun kansainväliellinä taidolla tai ilmaisivat näkemyksiään poliittisista, yhteiskunnasta tai kulttuurista.

2000-luvun Kiinassa naistaitelijat taitsivat edelleen tosiaan kanssa, että heidän taiteitaan pidetään vähäpätöisenä tai hyvin henkilökohtaisena. **Phyllis Howel-ang Teo** Qiem-dandin yliopistosta sanoo, että valkua naisten vaikutus kuvataiteisiin, moderniin kulttuuriin ja kiinalaisen identiteetin mokaamiin on ollut merkityksellinen, ei heidän rooliaan ole haluttu tunnustaa. Naistaitelijat paitsivat osallistumaan lähinnä näyttelyihin, jotka kiertivät sukupuoliä ja/tai etnisyyden ympärillä. Enimmäkseen merkitäviä näyttelyitä oli Kiinan kansalligalleriian vuonna 1998 järjestämä Century Woman -näyttely.

Valikka on periaatteessa rohkaisevaa, että naistaitelijoiden teokset saavat omia näyttelyitä, on vaarana, että alitkaa huomiota kiinnitetään juuri sukupuoliin, ei taidekohtain itseensä. Kannanvetoa merkittävillä kiinalaisten naistaitelijoiden luokittelu roduin ja sukupuoliin mukaan "ei-eurooppalaisia" ja "ei-miehellisiä" vahvistaa heidän toisuttan ja heikentää yleison kykyä nähdä taiteetot en yksilöllisyys, kritisoi Joan Kee Michiganin yliopistosta. Valikka Kiinan naistaitelijat ktsittävät aiheitaan uniikkella näkökulmalla, jotka eroavat miestaitelijasta, monet heistä pelkäävät kategorisoinnista pelkän sukupuolen perusteella.

Taiteilija **Lin Tianmiao** tiivistää: "Minua kutartaan usein kiinnähtäksesi naistaitelijaksi. Mutta itse kutannutseini taiteilijaksi jenseleksi ja kiinalaiseksi."

Feministisen taiteen kivinen taival

Liindinainen feministin taideiläimi ei koskaan joutunut Kiinaan, mutta se on noussu läntisen kulttuurin tavoin vaikuttanut kiinalaiseen nykykulttuuriin, sanoo Liao Wen. Sitä kiinalaisen feministien taide on enemmän tai vähemmän liindinainen feministien taiteen loppupuolta, vaikuttain historialliset ja sosiaaliset tekijät tokevat siitä alindistuisen. Kiinassa feministien taiteen tekemiseen liittyy aina riski siitä, että teos saatetaan tulkita viralliseen tasa-arvopolitiikan vastaiseksi.

Taidekritiikko **lia Fangzhou** tyrmäsi ajatuksen naistaitelijoiden feministista. Hänen mukaansa he kiinnittivät vain vähän huomiotu asioihin, jotka tapahtuvat henkilökohtaisen ja perhe-elämän ulkopuolella. "He ovat keskittyneet kaurautumaan asiain viisoihin ja löytämään inspiraatiota henkilökohtaisesta kokemuksesta ja fyysisestä kidestä. He kiistävät siitä vain harvoin rattonaalisen anlyysin näkökulmasta. Korkin san moni ei ole kiinnostunut historiasta tai poliittisista, vaan aiheista kuten luonto, elämä, ihmisväistot ja elinolosuhteet. Ja heiltä puuttuu yleisesti kiinnostus miesten maailmaan kohtaan ja he ktyvät harvoin miestä kohteensa".

Myös kritiikko Liao Wen näkee, että naistaitelijat ovat edelleen miehiäsen yhteiskunnan odotusten alaisia. Naisten taiteella ei hä-

nen mukaansa ole juurikaan tekemistä feministisen tiedotomisen janyty-Kiinän elinolosuhteiden kanssa. Liao ei kuitenkaan vyyrytä syytä naisten näkökulle, mutta hän jättää mainitsemattana olonhuhteet, joiissa feministisen taiteen tekeminen on taitu vaikeaksi.

Feminismiä? Ei kiitos!

Feministiseksi luokitettavaa taideita kuitenkin tehdään ja sitä esitellään näyttelyissä. Taiteilijoiden rohkeutta ihailleen katsojan on kuitenkin muistettava, että eivät näyttelyt olevat teokset välttämättä kerro totuutta kiinalaisen yhteiskunnan tilasta. Mahdollisen senneurin jälkeen ne nimittäin kertovat vain sen, mikä virallisesti on sopivaa esittää.

Valikka taide oliskin feminististä, ei sen tekijä yleensä rohkene kutsua itseään feministiksi. Pekingissä saava taidekuraattori **Robert Bernell** arvelee, että naistaitelijoiden miedessä feministimi liittyy liian läheisesti valitisiin poliittiseen liikkeeseen, joka on ristiriidassa heidän todenas henkilökohtaisen luonteen kanssa – ja siten myös sen kanssa, millaisiksi he kokevat itsensä. Sitä he epäilevät kutsua itseään feministiksi.

Todellinen syy epäilyksiin ei välttämättä ole niin pehmeä kuin Bernell väittää. Shanghaiassa saava taiteilija ja taiteentutkija

Monika Lin haastatteli kiinalaisia naistaitelijoita, joiden toista välittyy edes feministinen näköns. He kuvaavat teoksiaan nain, prostituutioa, raiskauksia sekä yhden lapsen poliittikan aiheuttamia seurauksia, kuten lasten vauriita äidiltään ja lähetymistä liindiniseen adoptioon. Feministidista nimi naiset eivät kuitenkaan suostuneet tunnetutumaan. "Tuntee keskustellen haastattelujen lopuksi taiteilijat lopulta myöntävä, että miehet ja naiset eivät Kiinassa todellakaan ole tasa-arvoisia", kertoo Lin ja jatkaa: "Kun kysyin, kuvaivatko he kokemaansa epätasa-arvoa toisiaan, he vastasivat myöntävästi". Kun Lin kysyi naisilta, olivatko he siis feministiä, he kielsivät jyrkästi. Linin tutkimuksen mukaan feministitkin tunnustautumiseen olisin mekin nyt hallituksen ja virallisen tasa-arvopolitiikan kyseenalaistamista, mikä Kiinassa osoittaa huonoa arvostuskykyä. Tulkinataksin on liiolehtu, sillä Lin kertoi, miten joiden haastattelusta taiteilijoita joutuvat pidätetyiksi. "Iltan feministien" todenas vuoksi. Häiden toista takavarikoitnin taipoidellin näyttelyitä, kuten kävi Shanghaiassa sykeyllä 2010.

Galleristi **Li Wenwei** tiivistää naistaitelijoiden tilanteen oovavasti, mutta varovaisen optimistisesti:

Tämä yhteiskunta ja tämä historia ovat kauravuoti: iit on liian raukas muuttas, iit on vastoin on mahdoton kapiuotada, iit ei voi fukota. Mutta taide muuasa iit pehmetäiti. 10

POLICE AND HER -NÄYTTELYN LAJITTE NAISTAITELIJOIDEN ROHKEUDET KORTTIN

KESÄLLÄ 2010 © PIA GALLERY, SHANGHAI

OUTLINEMEN, LADY'S, 2000. VIDEO © GUY GALLERY

